

Komunikat prasowy

Luksemburg, 5 grudnia 2019 r.

Unijne środki na rzecz stabilizacji dochodów rolników są wykorzystywane w niewielkim stopniu, a ponadto odnotowano przypadki przyznawania nadmiernych rekompensat – stwierdzili kontrolerzy Trybunału

Jak wynika z nowego sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, jedynie częściowo osiągnięto cele unijnych instrumentów mających stanowić pomoc dla rolników w zabezpieczaniu dochodów przed spadkiem cen lub stratami w produkcji. Instrumenty te nie są powszechnie stosowane, a zakres ich wykorzystania jest niejednorodny. Kontrolerzy stwierdzili ponadto, że niektóre środki nadzwyczajne nie zostały odpowiednio ukierunkowane i mogą skutkować wypłacaniem nieproporcjonalnych rekompensat.

W unijnej wspólnej polityce rolnej (WPR) przewidziano szereg środków, których celem jest zagwarantowanie rolnikom stabilnych dochodów na odpowiednim poziomie. Do 6,4 mln rolników w 28 państwach członkowskich trafiają płatności bezpośrednie na łączną kwotę 41 mld euro rocznie. Oprócz płatności bezpośrednich WPR obejmuje także konkretne narzędzia zapobiegania ryzyku i sytuacjom kryzysowym w sektorze rolnictwa oraz zarządzania nimi. Do stabilizowania dochodów gospodarstw rolnych można przykładowo wykorzystać ubezpieczenia i fundusze ubezpieczeń wzajemnych (w obecnym okresie programowania nazywane funduszami wspólnego inwestowania). Dostępne są także środki nadzwyczajne, które w zamyśle mają stabilizować rynek jako całość w przypadku wystąpienia poważnych zakłóceń. Zakłócenia takie wystąpiły na przykład, gdy w 2014 r. Rosja zdecydowała o nałożeniu embarga na import niektórych produktów rolnych z UE.

Kontrolerzy szczególnie wnikliwie przeanalizowali, czy powyższe narzędzia były stosowane efektywnie i czy prowadziły do osiągnięcia rezultatów. Uwagę zwrócono zwłaszcza na unijne dopłaty do składek ubezpieczeniowych oraz środki nadzwyczajne wdrożone w sektorze owoców i warzyw po wprowadzeniu przez Rosję sankcji w 2014 r.

Niniejszy komunikat prasowy stanowi streszczenie sprawozdania specjalnego przyjętego przez Europejski Trybunał Obrachunkowy. Pełny tekst sprawozdania dostępny jest na stronie eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Kontrolerzy przyznają, że w WPR przewidziano wiele różnorodnych sposobów zabezpieczenia dochodów. Płatności bezpośrednio odgrywają pod tym względem ważną rolę. Stanowią one średnio jedną czwartą dochodów gospodarstw rolnych. Dzięki nim rolnicy lepiej radzą sobie ze spadkami cen i niższym poziomem produkcji, a tym samym potrzeba wykupywania przez rolników polisy ubezpieczeniowej maleje. Jednocześnie w ramach WPR coraz bardziej promowane są środki zapobiegawcze. Zachęca się rolników zwłaszcza do stosowania praktyk dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska. Kontrolerzy ustalili jednak, że działania te mają niewielki wpływ na zachowania rolników, gdyż ubezpieczeni rolnicy mogą mieć słabszą motywację, by zastosować strategię biznesową gwarantującą większą odporność lub przystosowywać się do zmiany klimatu.

Przeważająca część środków finansowych w kwocie 2,6 mld euro, które zapisano w budżecie UE na wsparcie rolników w ubezpieczaniu się na wypadek zmienności cen i strat w produkcji miała – zdaniem kontrolerów Trybunału – niewielki wpływ. Dofinansowanie to trafia do niewielkiego odsetka prowadzących gospodarstwa rolne, bowiem większość z rolników decydujących się na ubezpieczenie nie korzysta z dopłat unijnych. Większość rolników nie rozważa nawet możliwości ograniczania ryzyka, gdyż przewidują, że w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej uzyskają znaczącą pomoc publiczną. Unijne dopłaty nie są ponadto skierowane do osób, które naprawdę ich potrzebują. Kontrolerzy zaobserwowali, że w dwóch państwach członkowskich, które w największym stopniu korzystają z dopłat UE do składek ubezpieczeniowych (we Francji i Włoszech), wsparcie jest udzielane przede wszystkim w sektorze wina. W sektorze tym – w którym ubezpieczony kapitał wynosi nawet 115 000 euro na hektar – wielu beneficjentów ubezpieczyłoby swoją produkcję także i bez unijnych dopłat, ze względu na możliwości finansowe i profil ryzyka.

– Istnieją obecnie ograniczone dowody, że ta forma wsparcia na rzecz stabilizowania dochodów rolników wnosi unijną wartość dodaną – **powiedział Samo Jereb, członek Europejskiego Trybunału Obrachunkowego odpowiedzialny za to sprawozdanie.** – Środki należy lepiej ukierunkować, tak aby korzystali z nich ci rolnicy, którzy najbardziej ich potrzebują. Należy także zadbać, aby sposób wykorzystania tych narzędzi nie stanowił przeszkody w zwiększaniu odporności unijnego rolnictwa i rozwijaniu działań zapobiegawczych w tym sektorze.

Jeśli chodzi o środki finansowe w kwocie 513 mln euro, które w latach 2014–2018 wydano w sektorze owoców i warzyw w odpowiedzi na nałożone przez Rosję embargo, UE nie ustaliła obiektywnych parametrów ich stosowania. Przykładowo 61% wsparcia trafiło do producentów jabłek (głównie w Polsce), mimo że poziom eksportu jabłek pozostał w miarę stabilny, a nawet wzrastał. Z kolei środki nadzwyczajne zastosowane w odniesieniu do innych owoców (takich jak brzoskwinie i nektaryny) posłużyły do rozwiązania problemu strukturalnej nadwyżki w UE, a nie do przeciwdziałania jednorazowym zakłóceniom na rynku. Kontrolerzy zaobserwowali także, że finansowanie wycofania produktów przeznaczonych do bezpłatnej dystrybucji jest kosztowne dla UE. W niektórych przypadkach stawki wypłaconego wsparcia znacznie przewyższały ceny rynkowe, co oznacza, że dochodziło do przyznawania nadmiernych rekompensat. Co więcej, według ustaleń kontrolerów zasadnicza część produktów wycofanych do bezpłatnej dystrybucji wróciła ostatecznie na rynek w innej postaci (na przykład w Grecji i Hiszpanii w postaci soku), a jedynie niewielka ich część została przekazana osobom potrzebującym.

Uwzględniając przedłożone niedawno wnioski ustawodawcze dotyczące przyszłej WPR, w których dąży się do zwiększenia nacisku na zarządzanie ryzykiem, kontrolerzy Trybunału zalecają, aby Komisja Europejska:

- zachęcała rolników do lepszego przygotowywania się na sytuacje kryzysowe;

- lepiej zaprojektowała i monitorowała wsparcie polegające na dopłatach do składek ubezpieczeniowych;
- doprecyzowała kryteria uruchamiania i wygaszania środków nadzwyczajnych;
- dostosowała poziom rekompensaty z tytułu wycofania produktów z rynku.

Informacje dla redaktorów

Sprawozdanie specjalne nr 23/2019 pt. „Stabilizacja dochodów rolników – zapewniono kompleksowy zestaw narzędzi, ale należy upowszechnić ich stosowanie i zapobiec nadmiernym rekompensatom” jest dostępne na stronie internetowej Trybunału (eca.europa.eu) w 23 językach UE.

W listopadzie 2018 r. Trybunał opublikował [opinię w sprawie wniosków Komisji dotyczących przyszłej WPR](#).

Trybunał planuje ponadto do końca 2020 r. opublikować sprawozdanie specjalne na temat środków nadzwyczajnych, które UE przedsięwzięła w odpowiedzi na zakłócenia na rynku mleczarskim w latach 2014–2017. W sektorze tym wydatkowano 740 mln euro. Część tej kwoty przeznaczono na wypłacenie rolnikom rekompensaty z tytułu sankcji nałożonych przez Federację Rosyjską. W październiku 2019 r. ukazało się [wprowadzenie do kontroli](#) na ten temat.

Trybunał przedstawia swoje sprawozdania specjalne Parlamentowi Europejskiemu i Radzie UE, a także innym zainteresowanym stronom, w tym parlamentom narodowym, podmiotom związanym z danym sektorem i przedstawicielom społeczeństwa obywatelskiego. Zdecydowana większość zaleceń formułowanych w tych sprawozdaniach jest wprowadzana w życie.

Kontakt dla dziennikarzy zainteresowanych tym sprawozdaniem

Vincent Bourgeois – e-mail: vincent.bourgeois@eca.europa.eu

Tel.: (+352) 4398 47502 / tel. kom.: (+352) 691 551 502